ВИЛЕНСКІЙ ВѢСТНИКЪ

ОФФИЦІАЛЬНАЯ ГАЗЕТА

№ 87.

KURYER WILEŃSKI.

GAZETA URZEDOWA.

Вильна. ПЯТНИЦА, *8-го Ноября.* — **1846** — *Wilno.* PIĄTEK, *8-go Listopada.*

ВНУТРЕННІЯ ИЗВѢСТІЯ.

Санктпетербургъ, 2-го Ноября.

Г. Министръ Народнаго Просвѣщенія донесъ Правительствующему Сенату, что, возвратясь въ С. Петербургъ, онъ, съ Высочайшаго соизволенія, вступилъ въ управленіе Министерствомъ Народнаго Просвѣщенія.

— По осмотрѣ Управленія Государственныхъ Имуществъ въ нѣкоторыхъ губерніяхъ, Г. Министръ Государственныхъ Имуществъ, возвратясь въ С. Петербургъ, донесъ о семъ Правительствующему Сенату, во исполненіе Высочайшаго повелѣнія, изъясненнаго въ рапортѣ его отъ 5 Августа сего года.

— Государь Императоръ, по представленію Главнаго Попечителя Императорскаго Человѣколюбиваго Общества и Предсѣдателя Совѣта онаго, Митрополита Антонія, въ 15-й день Октября соизволилъ Высочайше утвердить Дѣйствительнаго Члена Совѣта, Тайнаго Совѣтника, Сенатора Князя *Ширинскаго-Шихматова*, Помощникомъ Главнаго Попечителя означеннаго Общества.

Извѣстія съ Кавказа.

7-го Октября.

На Правомъ Флангѣ Кавказской Линіи, 3-го Сентября, партія хищниковъ въ 200 человѣкъ, подъ предводительствомъ извѣстнаго разбойника *Асланъ-Бека Безрукова*, переправилась черезъ Лабу между Ахметовскимъ и Шалаховскимъ постами, съ намѣреніемъ сжечь заготовленное казаками сѣно. Часть гарнизона Шалаховскаго укрѣпленія, подъ начальствомъ Поручика *Воропаева* и Хорунжаго *Овчинникова*, сдѣлала вылазку, и стремительно атаковавъ непріятеля, опрокинула его. Въ то же время Воинскій Начальникъ Ахметовскаго укрѣпленія, Штабсъ-Капитанъ *Грушецкій*, выслалъ часть пѣхоты и казаковъ, для занятія лѣса на переправѣ черезъ Лабу.— Непріятель, видя, что путь отступленія его отрѣзанъ, съ ожесточеніемъ атаковалъ команду; но, получивъ сильный отпоръ, бросился поспѣшно въ Лабу, оставивъ на мѣстѣ 4 тѣла. Самъ же предводитель партіи, *Асланъ-Бекъ Безруковъ*, придавленный убитою лошадью, въ тотъ же день умеръ. Съ нашей стороны убитъ 1, ранены 5 нижнихъ чиновъ и Хорунжій *Овчинниковъ*.

7-го Сентября, партія въ 300 человѣкъ конныхъ изъ племени Теюшебсъ, подъ предводительствомъ *Кали-Гирея-Харцыжева*, переправилась также черезъ

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

St. Petersburg, 2 go Listopada.

P. Minister Narodowego Oświecenia zawiadomił Rządzący Senat, że wróciwszy do St. Petersburga, objął na powrót, za Najwyższém zezwoleniem, zarząd Ministeryum Narodowego Oświecenia.

— Po obejrzeniu Zarządu Dóbr Państwa w niektórych guberniach, P. Minister Dóbr Państwa, wróciwszy do St. Petersburga, zawiadomił o tém Rządzący Senat, w skutek Najwyższéj woli, wymienionéj w jego raporcie z d. 5 Sierpnia roku bieżącego.

— Jego Cesarska Mość, w skutek przedstawienia Głównego Kuratora Cesarskiego Filantropicznego Towarzystwa i Prezesa Rady tegoż Towarzystwa, Metropolity Antoniego, d. 15-go Października raczył Najwyżéj utwierdzić Rzeczywistego Członka Rady, Radzcę Tajnego, Senatora Xięcia *Szyryńskiego-Szychmatowa*, Pomocnikiem Głównego Kuratora rzeczonego Towarzystwa.

Wiadomośui z Kaukazu.

Dnia 7 października.

Na prawém skrzydle linii Kaukazkiéj, 3 Września, partya rabusiów od 200 ludzi, pod wodzą znanego bandyty *Aslan-Beka-Bezrukowa*, przeprawiła się przez Łabę między posterunkami Achmetowskim i Szałachowskim, w zamiarze spalenia przygotowanego przez Kozaków siana. Część załogi warowni Szałachowskiéj, pod dowództwem porucznika *Woronpajewa* i Chorążego *Owczynnikowa*, zrobiła wycieczkę i dzielnie wpadłszy na nieprzyjaciela, zmusiła do odwrotu. Jednoczasowie wojenny naczelnik Achmetowskiéj warowni Sztabs-Kapitan *Gruszecki*, wysłał część piechoty i Kozaków dla zajęcia lasu na przeprawie przez Łabę. Nieprzyjaciel widząc, że odwrot mu jest przecięty, ze wściekłością attakował komendę, lecz spotkawszy silny odpor, rzucił się z pośpiechem do Łaby, zostawiwszy na miejscu cztérech trupów. Sam zaś herszt partyi, *A lan-Bek-Bezrukow*, zgnieciony pod zabitym koniem, tegoż dnia ducha wyzionął. Z naszéj strony zabity 1, ranionych 5 żołnierzy i nadto chorąży *Owczynnikow*.

Dnia 7 Września, banda od 300 jeźdźców z plemienia Tejuszebs, pod dowództwem *Kali-Gireja-Charczyszewa*, przeprawiła się również przez Łabę i napadła na miesz-

Лабу и напала на жителей, находившихся на полевыхъ работахъ у станицы Тенгинской. По сигнальнымъ выстрѣламъ пикетовъ, 1½ сотни казаковъ выѣхали изъ станицы и поддержанные однимъ взводомъ Ставропольскаго Егерскаго полка съ однимъ орудіемъ, обратили непріятеля въ бѣгство. Въ то же время другой взводъ сего же полка, потянувшись вдоль Лабы, занялъ переправу и встрѣтилъ бѣгущихъ Горцевъ, которые претерпѣли сильное пораженіе и были преслѣдованы войсками нашими за Лабу. Непріятель потерялъ одними убитыми 18 человѣкъ, изъ коихъ 12 Старшинъ. Съ нашей стороны убиты 2, ранены 4.

Пораженіе, нанесенное Темюшебсамъ произвело столь сильное вліяніе, что все племя просило посредничества Темиргоевцевъ, чтобы вступить съ нами въ мирныя сношенія.

На восточномъ берегу Чернаго Моря малыя партіи хищниковъ неоднократно пытались наносить вредъ нашимъ гарнизонамъ, но безъ всякаго успѣха. Племя Джигетовъ, которое въ послѣдніе два года, въ слѣдствіе неурожая, пребывало въ спокойствіи и даже за деньги или хлѣбъ работало въ нашихъ укрѣпленіяхъ, въ теченіе сего лѣта хотѣло было измѣнить свое поведеніе. Старшины онаго дерзнули объявить Генералъ-Адъютанту *Будбергу* нѣкоторыя требованія, съ изъявленною ими покорностью несообразныя. Получивъ однако рѣшительный отказъ, они съ повинною головою явились, въ концѣ Августа, къ сему Генералу въ укрѣпленіе Св. Духа и просили прощенія за необдуманную смѣлость.

Главнокомандующій находится при Чеченскомъ отрядѣ, въ лагерѣ у укр. Ачхой. Въ укрѣпленіи, давно уже готовомъ для обороны, оканчиваются зимнія помѣщенія для гарнизона. Отношенія съ сосѣдними жителями самыя миролюбивыя, и хотя изъ страха къ *Шамилю* они не смѣютъ еще явно покориться, но безпрестанно съ отрядомъ въ сношеніяхъ и снабжаютъ его припасами. *Шамиль*, постоянно обѣщавшій Чеченцамъ препятствовать водворенію Русскихъ въ ихъ краѣ, теперь и отъ сего уже отказывается, подъ предлогомъ особыхъ дѣлъ и предпріятій въ Дагестанѣ. Онъ подчинилъ Чечню главному начальству довѣреннаго Наиба *Нуръ Али*, съ строгимъ предписаніемъ, удерживать жителей отъ изъявленія намъ покорности и посылать кавалерійскія партіи на Сунжу и въ окрестности кр. Грозной. Нѣкоторыя партіи уже показывались на дняхъ; но видя, что у насъ все готово къ отпору, ничего не предпринимали.

Въ Сѣверномъ и Южномъ Дагестанѣ и на Кумыкской Плоскости, равно какъ и на Лезгинской Линіи, все спокойно, и начатыя въ разныхъ мѣстахъ роботы вездѣ дѣятельно производятся.

kańców pracujących w polu pod Tengińską stanicą. Na sygnałowe wystrzały pikiet, półtory seciny kozaków wyjechało ze stanicy, i ci, wsparci plutonem Stawropolskiego półku strzelców, z jedném działem, zmusili nieprzyjaciela do ucieczki. W tymże czasie, inny pluton tegoż półku, rozciągnąwszy się ponad Łabą, zajął przeprawę i spotkał uciekających Górali, którzy poznieśli silną porażkę i byli od naszych wojsk ścigani aż za Łabę. Nieprzyjaciel stracił w samych zabitych 10 ludzi, z których 12 starszyzn; nam zabito 2, raniono 4.

Porażka zadana Tejuszebsom wywarła wpływ tak znaczny, że całe pokolenie prosiło o pośrednictwo Temirhojewców, dla wejścia z nami w stosunki przyjaźne.

Na wschodnim brzegu Czarnego Morza, małe bandy rabusiów, niejednokrotnie kusiły się szkodzić naszym garnizonom, lecz bez żadnego skutku. Plemię Dżygietów, które w dwóch ostatnich latach, skutkiem nieurodzajów, trzymało się spokojnie i nawet za pieniądze lub zboże pracowało w naszych warowniach. w ciągu tegorocznego lata, zapragnęło zmienić swój sposób postępowania. Starszyzny jego poważyły się przełożyć Jenerał-Adjutantowi *Budbergowi* niektóre wymagania, niezgodne z oświadczoną przez nich uległością. Odebrawszy odmówną odpowiedź, naczelnicy ci z pokorą stawili się w ostatnich dniach Sierpnia, u tegoż Jenerała w warowni św. Ducha, prosząc o przebaczenie za nierozważną swą śmiałość.

Głównodowodzący znajduje się przy oddziale Czeczeńskim, w obozie warowni Aczchoj. W téj twierdzy, oddawna już gotowéj do obrony, kończą się budowy na zimowe kwatery dla garnizonu. Stosunki z sąsiedniemi mieszkańcami są nader przyjaźne, i lubo ci, z obawy *Szamila*, nie śmieją jeszcze jawnie się poddać, są jednak w ciągłem porozumieniu z oddziałem i zaopatrują go w potrzebne przedmioty. *Szamil*, zawsze przyrzekający Czeczeńcom przeszkodzić usadowieniu się Rossyan w ich kraju, wymawia się już od tego, pod pozorem szczególnych zatrudnień i przedsięwzięć w Dagestanie. Zdał on Czecznię głównemu zwierzchnictwu zaufanego Naiba *Nur-Ali*, z surowém zaleceniem, powściągania mieszkańców od oświadczenia nam uległości i posyłania oddziałów jazdy ponad Sunżę i w okolice twierdzy Groznéj. Niektóre partye w tych dniach już się ukazywały, lecz widząc, że u nas wszystko gotowe do odporu, nic nie śmiały przedsiębrać.

W północnym i południowym Dagestanie i na Kumykskiéj równinie, tudzież na Lezgińskiéj linii, wszystko jest spokojne, i rozpoczęte w różnych miejscach roboty wszędzie czynnie postępują.

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

Франція.

Парижъ, 30 *Октября*.

Вчера, въ шестую годовщину существованія настоящаго кабинета, Король давалъ въ Сенъ-Клу большой обѣдъ, на коемъ находились всѣ министры.

— Герцогъ и герцогиня Монпансье прибыли въ Байонну въ открытомъ экипажѣ, отличной работы, запряженномъ въ четыре лошади. Экипажъ этотъ отправленъ былъ мѣстнымъ начальствомъ для высокой четы. Подъѣхавъ къ тріумфальнымъ воротамъ, герцогъ и герцогиня вышли изъ экипажа и принимали поздравленія въ нарочито выстроенномъ для сего павильонѣ. Изъ павильона новобрачные отправились въ каѳедральную церковь, гдѣ архіепископъ и капитулъ встрѣтили ихъ со святою водою, послѣ чего отправлено было богослуженіе. Изъ церкви Ихъ Высочества отправились въ домъ архіепископа, гдѣ поднесли герцогинѣ собравшіяся тамъ дѣвицы корзину цвѣтовъ, при краткомъ привѣтствіи. Послѣ чего мѣстный префектъ представлялъ герцогу и герцогинѣ чиновниковъ своего департамента.

— Вода уменьшается, но послѣ извѣстій о разлитіи рѣкъ, приходятъ еще болѣе плачевныя вѣсти, о произведенныхъ наводненіемъ опустошеніяхъ. Повсюду жилища или разрушены, или совсѣмъ снесены, насыпныя дороги размыты, плодородныя нивы занесены пескомъ или превращены въ болота.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Francya.

Paryż, 30 *października*.

Wczoraj, jako w szóstą rocznicę utworzenia obecnego gabinetu, Król dawał w St. Cloud wielki obiad, na którym znajdowali się wszyscy Ministrowie.

— Xiążę i Xiężna Montpensier odprawili wjazd do Bajonny w odkrytym powozie, wytwornéj roboty, ciągnionym przez cztéry konie w bogatéj uprzęży. Powóz ten wysłały władze miejscowe dla młodéj Xiążęcéj pary. Przy łuku tryumfalnym, wzniesionym dla Xięztwa, wysiedli z pojazdu, a powińszowania przyjmowali w pawilonie, umyślnie na ten cel wybudowanym. Z pawilonu udali się dostojni małżonkowie do kościoła katedralnego, gdzie przez Arcy-Biskupa i kapitułę przyjmowani byli; następnie znajdowali się tamże na uroczystém nabożeństwie. Poczém udali się do pałacu Arcy-Biskupa, gdzie oczekujące na nich dziewice złożyły Xiężnie kosz kwiatów, przy krótkiéj przemowie. Po ukończeniu tego obrzędu, Prefekt miejscowy przedstawiał Xięstwu władze swego departamentu.

— Wody wszędzie już opadają, atoli po smutnych doniesieniach o wylewach, następują daleko smutniejsze o pozostawionych przez nie spustoszeniach. Wszędzie widzieć można zniszczone lub całkiem zniesione domy, popsute drogi bite, żyzne pola zasypane piaskiem, albo też zamienione w baguiska. Obok opisów klęsk, jaśnieją czy-

Среди этихъ бѣдствій, не рѣдко встрѣчались подвиги благороднаго самоотверженія. Въ Орлеанѣ, бѣдный работникъ спасъ 80 человѣкъ, но когда лодка опрокинулась, онъ, не умѣя плавать, самъ утонулъ. Къ нѣкоторымъ мѣстамъ, покрытымъ еще водою, можно подъѣхать въ лодкѣ; но нѣкоторыя не доступны: тамъ гдѣ нѣтъ воды, остался илъ, въ которомъ лошади вязнутъ по шею. Много найдено утопленниковъ. Воздухъ зараженъ злововіемъ отъ гніющихъ труповъ скота. Окрестности Орлеана претерпѣли болѣе другихъ, по тому поводу, что насыпь, сдѣланная подлѣ желѣзной дороги, препятствовала стоку воды. На этой низменности погибло множество овецъ. Проливные дожди еще усугубляютъ бѣдствіе: потери, по приблизительной оцѣнкѣ, только на берегахъ Луары, исчисляютъ въ 70 мил. фр.

— Французскія войска на границѣ Швейцаріи, какъ сказано въ *Journal de l'Ain* отъ 26-го с. м., сдѣлали обратное движеніе, чтобы „не слишкомъ раздражать своихъ чувствительныхъ сосѣдей." Женевскія войска съ двумя орудіями двинулись къ Мейреву, съ тѣмъ чтобы наблюдать Ліонскую дорогу и смѣлопротивостать Франціи. Это нѣсколько походитъ на комедію. Вадтская артиллерія расположилась у Ніона.

— Въ *Gazette de France* напечатано, что маршалъ Бурмонъ скончался въ своемъ замкѣ, на 73 году жизни.

1 Ноября.

Въ журналѣ *Commerce* пишутъ, что Англійскій посланникъ имѣлъ 26-го с. м. продолжительную у Короля аудіенцію, и что вслѣдствіе того праздникъ 29-го Октября не слишкомъ былъ веселъ. Маршалъ Сультъ не хочетъ оставить должности; графъ Росси не соглашается принять управленія министерствомъ просвѣщенія, а отъ графа Жарнака получено донесеніе, что сэръ Робертъ Пиль и приверженцы его согласны съ мнѣніемъ виговъ относительно Испанскаго дѣла, и лордъ Норменби особенно это подтвердилъ.

— Въ Монитерѣ пишутъ, что Король, Королева и Королевская фамилія препроводили министру торговли и земледѣлія 120.000 фр. для раздачи потерпѣвшимъ отъ наводненія рѣки Луары. Сверхъ того, Король и Королевская фамилія пожертвовали особыя суммы, для вспомоществованія жителямъ Королевскихъ имѣвій, пострадавшимъ отъ наводненія.

— Англійскій Консулъ въ Байонѣ, при въѣздѣ туда Герцога и Герцогини *Монпансье*, не только не поднялъ Англійскаго флага, но заперъ всѣ двери и закрылъ всѣ окна своего дома.

— Вопреки всѣмъ усиліямъ правительства, полагаютъ, что завтра возвысится цѣна хлѣба въ Парижѣ. Со стороны мѣстнаго начальства приняты уже надлежащія мѣры къ охраненію спокойствія въ многолюднѣйшихъ предмѣстіяхъ столицы.

— Близъ Перпиньяна французскія власти захватили 29 чел. испанскихъ выходцевъ въ ту минуту, когда они хотѣли перейти границу. Настигнутые четырмя жандармами, они начали защищаться, вслѣдствіе чего 1 Испанецъ убитъ, 3 ранены, 14 покорилось, а 11 бѣжало. Но въ эту минуту къ жандармамъ подоспѣлъ военный отрядъ, который захватилъ и остальныхъ 11. Всѣхъ плѣнниковъ отвезли въ Перпиньянъ, гдѣ ихъ посадили въ заключеніе. Въ числѣ сихъ послѣднихъ находятся 1 полковникъ, 1 маіоръ, 3 капитана, 4 поручика, 7 подпоручиковъ и 12 нижнихъ чиновъ. Убитъ подпоручикъ, а ранены 2 подпоручика и 1 рядовой.

— Испанскій полковникъ Рамонъ де Зойасъ задержанъ въ Шалонѣ, какъ агентъ гр. Монтемолена.

— По увѣренію журнала *Constitutionnel*, возобновились непріязненныя дѣйствія между Монтевидео и Буэносъ-Айресомъ; зачинщикомъ оныхъ былъ генералъ Орибе, аттаковавшій Мальдонада, однако онъ не имѣлъ успѣха.

Англія.

Лондонъ, 31 Октября.

Въ министерствѣ иностранныхъ дѣлъ происходило третьяго дня совѣщаніе министровъ, продолжавшееся два съ половиною часа. Вслѣдствіе сего,

ny szlachetnego poświęcenia. W Orleanie biédny wyrobnik uratował 80 osób, ale nakoniec, za przewróceniem się łodzi, nie umiejąc pływać, sam znalazł śmierć w bałwanach. — Do niektórych miejsc można dopłynąć łodziami: inne zaś wcale są niedostępne, gdyż konie zanurzają się w mule, który woda pozostawiła. Dotychczas wydobyto wielu topielców. Powietrze jest zapełnione nieznośną wonią, jaką sprawia zgnilizna z tylu sztuk zatopionego bydła. Ze wszystkich okolic najwięcéj ucierpiała Orleańska, do czego wielce się przyczyniła sztuczna grobla drogi żelaznéj, która wstrzymała odpływ wody. Na pomienionéj dolinie zalane zostały całe trzody owiec. Ciągłe deszcze powiększają jeszcze klęskę. Szkody, lekko oszacowane, przy brzegach saméj Loary, wynoszą 70 milionów franków.

— Piszą w *Journal de l'Ain*, z nadgranic Szwajcaryi, pod d. 26 października: „Wojska francuzkie uczyniły krok wsteczny; kompania, która obserwowała Kanton Vaud, wróciła do Gex, kompania zaś, która obserwowała Genewę, cofnęła się do Collonges. Sądzą, że to uczyniono dla nieobrażania miłości własnéj naszych zbyt drażliwych sąsiadów. Natomiast wojska Genewskie podstąpiły aż do Meyrin, z dwóma działami, dla obserwowania drogi Lyońskiéj, i żeby hardo nawzajem postawić się Francyi. Wszystko to zaczyna zakrawać na komedyą. Artylleryą Kantonu Vaud, też posunęła się aż ku Nyon.

— *Gazette de France* donosi, że Marszałek Bourmont, umarł w swoim zamku tejże nazwy, mając lat 73.

Dnia 1 listopada.

Commerce donosi, że Poseł angielski miał 26-go b. m., długą rozmowę z Królem, i że w skutku tejże rocznica 29-go października mniéj wesoło obchodzona była. Gdyż naprzód, Marszałek Soult nie chce złożyć Prezesowstwa Rady, Hr. Rossi wymawia się od przyjęcia Ministerstwa oświecenia, a Hr. Jarnac przysłał depeszę, w któréj donosi, że Sir Robert Peel z przyjaciołmi swemi podziela zdanie Wigów w kwestyi hiszpańskiéj, co Lord Normanby ustnie potwierdził.

— Czytamy w *Monitorze*, iż Król, Królowa i rodzina Królewska przesłali Ministrowi rolnictwa i handlu 120,000 fr., na rozdanie pomiędzy dotkniętych powodzią Loary. Prócz tego, Król ze swą rodziną, miał przeznaczyć inne summy, na wsparcie mieszkańców tych dóbr Krolewskich, które także od wylewu rzek ucierpiały.

— Podczas wjazdu Xięcia Montpensier do Bajonny, Konsul angielski w tém mieście, nie tylko nie wywiesił flagi, ale pozamykał okienice w swym domu.

— Mimo największe usiłowania rządu, spodziewają się jutro podniesienia cen chleba w Paryżu. Władza przedsięwzięła stosowne środki ku zachowaniu spokojności na przedmieściach ludniejszych stolicy.

— Niedaleko Perpignan władze francuzkie ujęły 29 wychodzców hiszpańskich w chwili, gdy granicę przejść chcieli. Napadnieni przez 4 żandarmów, wzięli się do obrony; w skutku czego 1 Hiszpan został zabity, 3 ranionych, 14 poddało się, a 11 uciekło. Ale w téj chwili przybył żandarmom w pomoc oddział wojska, który i owych 11 ująć zdołał. Wszystkich jeńców zawieziono na sprowadzonych wozach do Perpignan, i tam ich uwięziono. W liczbie uwięzionych jest 1 Półkownik, 1 Major, 3 Kapitanów, 4 Poruczników, 7 Podporuczników i 12 żołnierzy. Zabity był Podporucznikiem. Ranionych było 2 Podporuczników i 1 żołnierz.

— Półkownik hiszpański, Ramon de Zoyas, uwięziony został w Chalons, jako ajent Hr. Montemolin.

— Podług *Constitutionnel*, kroki nieprzyjażne pomiędzy Montevideo a Buenos Ayres miały się wszcząć na nowo, z powodu Jenerała Oribe, który piérwszy uderzył na Maldonada, ale został odparty.

Anglia.

Londyn, 31 października.

Onegdaj odbywała się w ministerstwie spraw zagranicznych rada gabinetowa, która pół trzeciéj godziny trwała. Skutkiem jéj, według urzędowego doniesienia, Parla-

по оффиціальному извѣстію, открытіе парламента отложено на 12 Января, и гавани для свободнаго ввоза зерноваго хлѣба не будутъ открыты.

— Въ будущій Вторникъ, Королева отправится въ Арунделькестль, для посѣщенія герцога Норфольскаго.

— Паровый фрегатъ „Гладіаторъ" вышелъ третьяго дня изъ Портсмута, какъ слышно, съ важными депешами изъ адмиралтейства къ адмиралу Паркеру, командующему Британскимъ флотомъ въ Средиземномъ морѣ.

— Ибраимъ-Паша, по возвращеніи своемъ въ отечество, прислалъ сюда двухъ сыновей своихъ, для воспитанія, которое поручено доктору Гельденмейеру, начальнику училища Песталлоцци въ Воркопѣ.

— Въ *Herald* пишутъ, что генералъ Флоресъ дѣлаетъ приготовленія, какъ въ Англіи такъ и въ Ирландіи, къ экспедиціи противъ республики экваторской. Полковникъ Вайтъ вербуетъ въ сухопутныя войска, а Г. Чаррети, офицеръ находящійся въ службѣ Остъ-Индской компаніи, закупаетъ для генерала военные пароходы, которыми онъ будетъ командовать.

— По опытамъ отправленія Индѣйской почты чрезъ Марсель и Тріэстъ, пересылка оной черезъ первый изъ сихъ городовъ оказалась выгоднѣйшею. Въ сегодвишнихъ вечернихъ журналахъ напечатаны уже извѣстія изъ Бомбэя отъ 1 Октября, полученныя черезъ Марсель, между тѣмъ какъ почта поручика Ваггорна чрезъ Тріестъ придетъ завтра. Причиною этого замедленія должно считать продолжительный путь изъ Александріи въ Тріэстъ, требующій пяти съ половиною дней.

Германія.

Королевство Баварское.

Его Императорское Высочество Герцогъ Максимиліанъ Лейхтенбергскій возвратился съ Шведскими принцами, 29-го Октября изъ Штутгарда въ Мюнхенъ.

Гамбургъ, 3 *Ноября.*

Третьяго дня открыли для публики желѣзную дорогу изъ Гамбурга въ Берлинъ; на большей части своего протяженія эта дорога еще не приведена къ окончанію, ибо нѣкоторыя мѣста представляютъ еще немаловажныя затрудненія, преимущественно между Боценбургомъ и Гамбургомъ; между тѣмъ сообщеніе между этими пунктами существуетъ посредствомъ пароходовъ.

— Вчера прибыла сюда изъ *Cuxhaven* Прусская корветта *Amazone* съ останками Прусскаго принца Генриха, скончавшагося недавно въ Римѣ.

Италія.

Римъ, 16 *Октября.*

Его Святѣйшество намѣренъ посѣтить, въ предстоящую Среду, Камендульскій монастырь, при Фраскати, а 28 ч. знаменитый Санктуоріумъ св. Бенедикта, лежащій на высотахъ Аппенинскихъ, при Субіако. Сегодня, въ 7 часовъ поутру, Папа выѣхалъ въ Тиволи. Собравшіяся передъ церквію толпы народа, привѣтствовали Его Святѣйшество радостнѣйшими восклицаніями.

— О нынѣшнемъ мѣстопребываніи Кардинала делла Дженга ничего неизвѣстно положительнаго. Знаютъ только, что въ ночи, 8-го Октября, привезли въ Замокъ Св. Ангела, въ арестантской каретѣ, подъ сильнымъ конвоемъ, одного знатнаго арестанта, котораго содержатъ въ заключеніи весьма строго. Имя его покрыто тайною. Кромѣ того Папѣ были доставлены два оригинальныя письма Кардинала Л.; одно изъ нихъ писано къ прежнему Анконскому делегату Росси. Папа немедленно призвавъ къ себѣ этого Кардинала, ночью, около одиннадцати часовъ, показалъ ему эти собственноручныя письма его въ присутствіи нѣкоторыхъ другихъ Кардиналовъ, и поставилъ его въ положеніе, которымъ уничтожаются всѣ дальнѣйшіе замыслы. Кромѣ упомянутаго знатнаго арестанта, въ Замкѣ Св. Ангела содержатся еще четыре духовныя лица.

— Перемѣна чиновниковъ, занимающихъ высшія и низшія должности, какъ по духовному, такъ и свѣтскому управленію, постоянно совершается. Между прочимъ, Монсиньоръ Бернардо Заккія, мужъ отличныхъ способностей и пользующійся общимъ уваже-

ment odroczony został do 12 go stycznia, i porty dla wolnego przywozu zboża otworzone nie będą.

— W przyszły Wtorek Królowa wyjeżdża do Arundelcastle, w celu odwiedzenia Xięcia Norfolk.

— Fregata parowa *Gladiator* wypłynęła onegdaj z Portsmouth, jak słychać, z ważnemi depeszami admiralicyi do Admirała Parker, dowódzcy eskadry angielskiéj na morzu Śródziemném.

— Ibrahim-Basza, po powrócie swym z Anglii, przysłał tu dwóch synów, na wychowanie, którém zajmować się ma Dr. Heldenmeier, przełożony szkoły Pestallozego w Worksop.

— *Heraldo* donosi, że Jenerał Flores, równie w Anglii jak w Irlandyi czyni wielkie przygotowania do wyprawy przeciw Rzeczypospolitéj Równikowéj. Półkownik Wright werbuje do wojska lądowego, a P. Charretie, oficer zostający w służbie spółki Indyjskiéj, zakupuje dla Jenerała parostatki wojenne, któremi sam będzie dowodził.

— Wyścigi poczty Indyjskiéj przez Marsylią i Tryest wypadły na korzyść drogi przez to pierwsze miasto. Dzisiejsze dzienniki wieczorne zawierają wiadomości z Bombaju, z dnia 1 go października, przez Marsylią przesłane; gdy tymczasem depesze Porucznika Waghorn przez Tryest są dopiéro jutro spodziewane. Długa przeprawa z Alexandryi do Tryestu, półszósta dnia trwająca, sprawia to opóźnienie.

Niemcy.

Z Królestwa Bawarskiego.

J. C. W. Xiążę Leuchtenbergski wrócił z Xiążętami Szwedzkimi, dnia 29 października, ze Sztutgardu do Monachium.

Hamburg, 3 *listopada.*

Onegdaj została dla publiczności otwarta droga żelazna z Hamburga do Berlina, na większéj części swéj długości. Część jeszcze nieukończona, z Boitzenburg do Hamburga, przedstawia największe trudności z całéj linii; tymczasowie kommunikacya między temi punktami utrzymuje się za pomocą statków parowych.

— Wczoraj zawinęła tu z Cuxhaven korweta prusska *Amazone*, ze zwłokami Xięcia Prusskiego Henryka, zmarłego niedawno w Rzymie.

Włochy.

Rzym, 16 *października.*

Papież odwiedzi w przyszłą Środę klasztor Kamendułów pod Frascati, a d. 28 sławne Sanctuorium św. Benedykta, leżące na wysokich Apeninach pod Subiaco. Dziś o godz. 7-éj z rana wyjechał do Tiwoli. Zgromadzone przed kościołem tłumy ludu witały go najserdeczniejszemi okrzykami.

— O teraźniejszém miejscu pobytu Kardynała *della Genga* nie w téj chwili nie słychać z pewnością. Wiadomo tylko, iż d. 8 października w nocy, przywieziono do zamku sw. Anioła, w zamkniętym powozie i pod mocną eskortą, jakiegoś znakomitego więźnia, i że tenże pod ścisłym trzymany tam jest dozorem. Imię jego dotąd jest tajemnicą. Oprócz tego, dodają, iż Papieżowi złożone zostały dwa oryginalne listy Kardynała L., które mocno go kompromitują. Jeden z nich pisany był do poprzedniego Delegata Ankony, Monsignora *Rossi*. Papież wezwał natychmiast do siebie rzeczonego Kardynała, o godz. 11-éj w nocy, okazał mu oba te pisma w obecności kilku innych Kardynałów, i postawił go w takiém położeniu, iż żadnych podobnych planów układać nadal nie może. Oprócz wspomnionego powyżej tajemniczego więźnia, mówią, iż cztéréj inni niższego stopnia duchowni, osadzeni są także w zamku sw. Anioła.

— Zmiana urzędników na wyższych i niższych szczeblach zarządu, tak w duchownym jak świeckim wydziale, uskutecznia się ciągle. Między innemi, Monsignore Bernardo *Zacchia*, mąż wielkich zdolności i posiadający ogólny szacunek, mianowany został onegdaj Apostolskim De-

ніемъ, третьяго дня, назначенъ апостолическимъ делегатомъ въ городъ и провинцію Сполетто. Говорятъ, что многіе прелаты, неблагопріятствующіе новому порядку вещей, предполагаютъ сами подать въ отставку.

— Кавалеръ Каэтано Морони, извѣстный здѣсь подъ именемъ *Gaetanino* (Каэташи), который изъ простаго брадобрѣя произведенъ былъ въ первые каммердинеры Григорія XVI, назначенъ Піемъ IX, по обыкновенію, вторымъ каммердинеромъ, съ жалованьемъ по 25 скуди въ мѣсяцъ. Но не умѣя сообразиться съ новыми, менѣе для него благопріятными, обстоятельствами, недавно онъ просилъ отставки, которая и была ему дана; однако, при этомъ онъ получилъ отказъ насчетъ назначенія ему содержанія, котораго онъ просилъ въ видѣ пенсіона по особенной милости Папы. Сверхъ сего, Папа велѣлъ ему объявить, что должно удивляться тому, какъ онъ можетъ требовать отъ казны сего содержанія, тогда какъ скорѣе государственная казна, при настоящемъ своемъ положеніи, должна бы требовать отъ него пособія. Всѣмъ вообще извѣстно, что Каэтано обладаетъ почти княжескимъ достояніемъ, и что купилъ значительное имѣніе въ окрестностяхъ Венеціи, гдѣ нынѣ онъ намѣренъ поселиться. При прежнемъ правительствѣ было поручено ему изданіе подробнаго словаря, по предмету управленія и исторіи католической церкви, въ чемъ онъ, не имѣя никакихъ познаній, участвовалъ только своимъ именемъ, между тѣмъ какъ всѣ статьи приготовлялись нѣкоторыми учеными, духовными особами. Покойный Папа открылъ для нихъ всѣ источники и документы ватиканскаго архива, отъ чего словарь получилъ истинныя достоинства, и принесъ издателю, Морони, большія выгоды; ибо всѣ лица, находившіяся въ какихъ либо отношеніяхъ съ папскимъ правительствомъ и церковію, необходимо должны были покупать себѣ помянутое сочиненіе. По сіе время доведено оно до буквы M и состоитъ изъ 38 Томовъ. Говорятъ, что Пій IX приказалъ закрыть архивъ, считая кавалера Морони человѣкомъ вовсе неспособнымъ для руководствованія при изданіи столь важнаго творенія.

18 *Октября.*

Здѣсь всѣ заняты ожиданіемъ того, что должно послѣдовать. Римляне не теряютъ надежды, что еще до 8-го Ноября т. е. дня, въ который, по волѣ Папы, имѣетъ быть торжественное принятіе Латеранской Церкви — будутъ обнародованы мѣры, принимаемыя для введенія лучшаго порядка въ государственномъ управленіи. Поэтому предмету часто происходятъ совѣщанія, но въ то же время, говорятъ, что партія приверженцевъ стараго порядка вещей напрягаетъ всѣ силы для ниспроверженія благодѣтельныхъ намѣреній Его Святѣйшества. Римляне возлагаютъ всю надежду на Папу и на Кардинала *Джицци.*

— Правительство для оказанія помощи рабочему народу, принудило продавцевъ хлѣба, понизить цѣну онаго.

— До сихъ поръ въ Римѣ было только семь вечернихъ училищъ, гдѣ мальчики, обучающіеся ремесламъ, учились читать, писать, ариѳметикѣ, геометріи и рисованію. Папа, видя большую пользу отъ этихъ заведеній, учредилъ еще два, на свое иждивеніе, на площадяхъ Барберини и Монтара.

— Слухи, будто бы Папа намѣревался теперешнія Италіянскія часы замѣнить французскими, оказались неосновательными. Пій IX приказалъ только перемѣнить часы на Квиринальномъ дворцѣ, прочіе же оставилъ съ прежними циферблятами. Впрочемъ, въ Римѣ есть нѣсколько часовъ съ новымъ раздѣленіемъ времени, и желающіе могутъ слѣдовать новой системѣ.

— Послѣ того, какъ въ окрестностяхъ Чивита-Веккіо нашли желѣзную руду, оказавшуюся чрезвычайно-выгодною, здѣсь составилось, для немедленнаго начатія работъ, Общество, съ капиталомъ въ 60,000 скуди (въ немъ участвуетъ и Правительство). Такъ какъ руда содержитъ въ себѣ 60 проц. желѣза, то въ успѣхѣ сомнѣваться нельзя. Кромѣ того, знаменитые квасцовые заводы, находящіеся въ тѣхъ же мѣстахъ, могутъ, при надлежащемъ присмотрѣ, приносить Государству значительныя выгоды. Наконецъ, какъ увѣряютъ, тамошній мраморъ превосходитъ красотою мраморъ каррарскій, а мѣдная жила, лежащая невдалекѣ оттуда, равномѣрно подаетъ хорошую надежду.

legatem w mieście i prowincyi Spoletto. Słychać, że wielu Prałatów, nieprzychylnych nowemu porządkowi rzeczy, zamierzają prosić sami o dymissyą.

— Kawaler Kajetan *Moroni*, znany tu powszechnie pod nazwą *Gaetanino* (Kajetanka), który z prostego balwierza wyniósł się na piérwszego kamerdynera Grzegorza XVI, mianowany został przez Piusa IX, według zwyczaju, drugim Kamerdynerem, z pensyą miesięczną 25 skudów. Ale nie umiejąc się zastosować do nowych, mniéj pomyślnych dla się okoliczności, żądał niedawno uwolnienia i takowe otrzymał; jednakże odmówiono przytém prośbie jego względem dalszego pobierania płacy, któréj domagał się w drodze łaski, jako pensyi emerytalnéj. Nadto Papież kazał mu oświadczyć, że dziwić się należy, jak może się domagać takowéj płacy od skarbu, on, od którego skarb publiczny, w teraźniejszym swym stanie, mógłby raczéj żądać zasiłku. Wiadomo jest bowiem powszechnie, że *Gaetanino* posiada prawie xiążęcy majątek, i że zakupił znaczne dobra w okolicach Wenecyi, gdzie właśnie teraz osiąść zamyśla. Za przeszłego rządu powierzoném mu było wydanie Encyklopedycznego Słownika, w przedmiocie urządzeń i historyi kościoła katolickiego, do czego on jednak, jako nieposiadający żadnego naukowego wykształcenia, imienia tylko swego pożyczał; kilku zaś prawdziwie uczonych kapłanów zajmowało się właściwie redakcyą tego ważnego dzieła. Że zaś Papież Grzegorz XVI, dozwolił im w tym celu korzystać ze wszystkich zrodeł i dokumentów, znajdujących się w archiwum Watykańskiem; dzieło to miało prawdziwą naukową wartość, i tytularnemu jego wydawcy, Kajetanowi Moroni, znaczne przynosiło dochody; każdy albowiem zostający w jakichkolwiek stosunkach z Kościołem i rządem Papiezkim, dla zjednania sobie względów ulubieńca Papieża, koniecznie nabyć je musiał. Dotychczas dzieło to postąpiło do litery M, i zawiera już 38 tomów. Teraz słychać, że Papież Pius IX zabronił dalszego korzystania na ten cel z archiwów, oświadczając, iż Kawalera Moroni nie uważa bynajmniéj za właściwą osobę do wydawania tak ważnego dzieła.

Dnia 18 *października.*

Wszyscy tu zajęci są oczekiwaniem tego co ma nastąpić. Rzymianie nie tracą nadziei, że jeszcze przed 8-m listopada, dniem, w którym z woli Papieża ma odbyć się uroczyste objęcie Laterańskiego kościoła, zostaną ogłoszone nowe środki, majace na celu zaprowadzenie lepszego porządku w zarządzie kraju. Z téj okoliczności częste odbywają się narady lecz w tymże czasie, jak mówią, stronnictwo zwolenników dawnego rzeczy porządku natęża wszystkie swe siły dla zniweczenia zbawiennych zamiarów Ojca św. Rzymianie pokładają całą nadzieję w Papieżu i w Kardynale Gizzi.

— Rząd w celu przyniesienia ulgi klassom wyrobniczym, skłonił handlujących zbożem do zniżenia ceny żyta i chleba.

— Dotychczas znajdowało się w Rzymie siedm szkół wieczornych, w których chłopcy, poświęcający się rzemiosłom, uczyli się pisać, czytać, rachować, jeometryi, jeografii i rysunków. Ojciec św. widząc wielką tych zakładów użyteczność, ustanowił dwa nowe swoim kosztem, na placach: Barberini i Montara

— Pogłoska, jakoby Jego Świątobliwość zamierzał dotychczasowe włoskie zegary zamienić na francuzkie, okazała się bezzasadną. Pius IX kazał tylko odmienić swój zegar na pałacu Kwirynalnym, inne zaś pozostawił z dawniejszemi cyferblatami. Zresztą Rzym ma kilka zegarów według nowszéj podziałki czasu; osoby zatém chcące tym sposobem liczyć godziny, mogą się zawsze do nich stosować.

— Odkryte niedawno blizko Civitavechii ogromne pokłady żelaza, pokazały się tak korzystnemi, że już zawiązało się tu towarzystwo, w którém i rząd ma udział, z kapitałem 60,000 skudów, w celu bezzwłócznego rozpoczęcia robót. Ponieważ ruda ta zawiera 60°/₀ żelaza, najlepsze zaś żelazo na wyspie Elbie daje tylko 40°/₀, przeto o pomyślnych skutkach wątpić nie można. Prócz tego w okolicach tych są także kopalnie ałunu, które przy stosowniejszéj administracyi mogą również stać się znaczném zrodłem pomocy dla skarbu. Nareszcie marmur tamtejszy przewyższa kararyjski pod względem dobroci i piękności. Niezbyt odległa ztamtąd żyła miedzi piękne również rokuje nadzieje.

Палермо, 8 *Октября.*

30-го Сентября, свирѣпствовала во многихъ мѣстахъ Сициліи ужасная буря, такъ, что подобной не помнятъ здѣшніе старожилы. Въ Мелаццо, потокъ низвергшійся съ горъ, залилъ городъ, повредилъ домы, повалилъ деревья, и истребилъ виноградники. До ста человѣкъ погибли при этомъ случаѣ. Въ Марсали потери не такъ значительны; утонуло только 8 человѣкъ, но сады, виноградники и домы также истреблены. Почтальонъ везшій почту изъ Марсали въ Трапани, опрокинутый вихремъ, ушибся до смерти. Лошадь кажется спаслась отъ гибели, и привезла на станцію чемоданъ съ пакетами, потому что въ перепискѣ нѣтъ замедленія.

Туринъ, 26 *Октября.*

На дняхъ подписанъ въ Моденѣ брачный договоръ между герцогомъ Бордосскимъ и принцессою Терезіею, сестрою владѣтельнаго герцога. Обрядъ бракосочетанія будетъ совершенъ 30 с. м.

Ливорно, 17 *Октября.*

29-го Сентября послѣдовало открытіе желѣзной дороги изъ Лукки—до купаленъ Пизы, а черезъ нѣсколько дней будетъ проведена дорога до самаго города. Открытіе третьей вѣтви желѣзной флорентинской дороги отсрочено до будущей весны.

Тріэстъ, 22 *Октября.*

Здѣсь продолжаются проливные дожди. Всѣ рѣки выступили изъ береговъ, и наводнили низменныя мѣста. Вновь построенное шоссе изъ Порта Санъ-Мартино въ Гордоло, залито водою рѣки Адижъ. Рѣка Салюга съ шумомъ несется съ горъ, окружающихъ городъ, и грозитъ наводненіемъ. Озимые посѣвы всѣ уничтожены. Движеніе почтъ затруднено повсюду. Никто изъ старожиловъ не помнитъ столь продолжительныхъ дождей.

Испанія.

Мадритъ, 25 *Октября.*

Извѣстно, что Королева Христина весьма желала, чтобы инфантъ Донъ Франциско де Паула, отецъ юнаго Короля, отправился во Францію вмѣстѣ съ французскими принцами; вслѣдствіе сего, министры приготовили уже было надлежащее повелѣніе по сему предмету, и Королева Изабелла, не замѣтивъ его содержанія, утвердила оное вмѣстѣ съ другими представленными Ея Величеству бумагами. Но вслѣдъ за симъ, узнавъ о его содержаніи, изорвала оное, а на министра, который предложилъ повелѣніе для подписи, бросила раздосадованный взглядъ.

— Изъ Мадрита сообщаютъ, что обнародованная амнистія произвела тамъ весьма неблагопріятное впечатлѣніе, по поводу заключающихся въ ней ограниченій. Едва 500 человѣкъ могутъ воспользоваться этимъ прощеніемъ, но и они вѣрно не возвратятся въ Испанію, такъ какъ имъ угрожаютъ заключеніемъ, при первомъ появленіи смятеній, на мѣстахъ, гдѣ они будутъ находиться. Прочимъ выходцамъ предоставлено только право, которымъ пользуется каждый преступникъ, право *просить помилованія.* Тѣмъ и оканчивается это великое событіе, такъ давно и столь громко возвѣщенное Испанцамъ. Королева, какъ говорятъ, сначала не хотѣла подписать сего прощенія прежде изъявленія согласія на оное своего супруга, но министры по сношенію съ Королевою Христиною и французскимъ посланникомъ, успѣли получить ея утвержденіе.

— Португальскій посланникъ, баронъ Рендуффе, вручилъ вчера нашему правительству ноту, коею португальское правительство приглашаетъ Испанію отправить свои войска къ Португальской границѣ. Поговариваютъ, что правительство наше рѣшилось вмѣшаться въ португальскія дѣла, съ тою цѣлію, чтобы погасить мятежъ. Говорятъ также о предоставленіи начальства надъ войсками генералу Нарваэзу.

Palermo, 8 *października.*

Gwałtowna burza, jakiéj pamięć ludzka zasiągnąć nie może, dnia 30-go września, w wielu punktach nawiedziła Sycylią. W Melazzo potok z gór płynący zalał miasto, pouszkadzał domy, powykorzeniał drzewa, winnice i krzewy, tudzież przeszło stu ludzi pozbawił życia. W Marsali utonęło tylko ośmiu ludzi, ale domy, ogrody i winnice temuż samemu podpadły zniszczeniu. Pocztylion wiozący listy z Marsali do Trapani, wywrócony wichrem, postradał życie; zdaje się jednak, że koń uratował się z ładunkiem, gdyż w korespondencyi żadna nie zachodzi przerwa.

Turyn, 26 *października.*

Przed kilku dniami zawarty został w Modenie kontrakt małżeński między Xięciem Bordeaux a Xiężniczką Teressą, siostrą panującego Xięcia. Zaślubiny mają się odbyć 30-go b. m.

Livorno, 17 *października.*

Dnia 29 września otwarta została droga żelazna z Lukki aż do kąpieli Pizy, a za dni kilka będzie można dojechać aż do samego miasta. Otwarcie trzeciego działu drogi żelaznéj Florentyńskiéj, odłożone jest do przyszłéj wiosny.

Trydent, 22 *października.*

Deszcze ulewne ciągle padają. Wszystkie rzeki występują z łożysk i zamieniają równiny w jeziora. Nowy gościniec bity z Porta San Martino do Gordolo zalany jest całkiem przez Adygę. Saluga płynie z szumem z gór otaczających nasze miasto i zagraża zalaniem ulic. Oziminy zniszczone są zupełnie. Poczta z trudnością i niebezpieczeństwem pełni służbę. Najsędziwsi ludzie nie przypominają sobie tak ciągłéj słoty.

Hiszpania.

Madryt, 25 *października.*

Wiadomo, iż Królowa Krystyna pragnęła bardzo, aby i Infant Don Franciszek de Paula, ojciec młodego Króla, udał się do Francyi razem z Xiążętami francuzkiemi; jakoż Ministrowie wygotowali już byli stosowny dla niego rozkaz, i panująca Królowa, nie zważając na osnowę jego, podpisała go wraz z innemi przełożonemi sobie papierami. Późniéj wszakże dowiedziwszy się o tém, podarła go sama w kawałki, a na Ministra, który go jéj do podpisu przełożył, gniewne rzuciła spójrzenie.

— Piszą z Madrytu, że wyrok amnestyi sprawił tam nader niepomyślne wrażenie, z powodu ograniczeń, jakie w sobie zawiera. Zaledwo 500 osób będą mogły korzystać z udzielonego przebaczenia, a i te nie wrócą zapewne do Hiszpanii, albowiem zagrożone są uwięzieniem za piérwszym wybuchnieniem rozruchów, w miejscu gdzie się będą znajdowały. Co do innych wychodzców, zostawiono im tylko to prawo, którego każdy zbrodzień używa, prawo *proszenia o przebaczenie.* Na tém się kończy ten wielki wypadek, od tak dawna i tak głośno Hiszpanom zapowiedziany. Królowa, jak mówią, nie chciała zrazu podpisać téj amnestyi wprzódy, nim Jéj małżonek na nią się nie zgodzi; ale Ministrowie, zniosłszy się z Królową Krystyną i Posłem francuzkim, zdołali otrzymać jéj podpis.

— Poseł Portugalski, Baron Renduffe, doręczył wczoraj rządowi naszemu notę, w któréj rząd portugalski wzywa go o wysłanie wojsk nad granicę Portugalii. Słychać, że w skutek téj noty, rząd nasz postanowił wmięszać się w sprawy Portugalii, w celu dopomagania nowym Ministrom do przytłumienia rokoszu Mówią nawet o powierzeniu dowództwa Jenerałowi Narvaez.

Португалія.

Лиссабонъ, 17 *Октября*.

Лиссабонъ объявленъ въ осадномъ положеніи, потому что третьяго дня вечеромъ распространились слухи о покушеніяхъ, которыя революціонная партія замышляетъ въ столицѣ противъ теперешняго порядка вещей. Войска гарнизона поспѣшно заняли всѣ главные пункты города, тѣмъ болѣе, что распустили слухъ о приближеніи къ Лиссабону корпуса инсургентовъ подъ начальствомъ Графовъ *Дасъ-Антаса* и *Бомфима*. Такъ какъ всѣ почтовыя и телеграфическія сообщенія съ сѣверными областями — Коимбрскою юнтою прерваны, то трудно рѣшить, что въ этихъ слухахъ истиннаго или ложнаго. Достовѣрно только то, что положеніе дѣлъ нисколько не благопріятно, даже опасно, и что возмущеніе противъ послѣдней перемѣны Министерства принимаетъ болѣе сильный характеръ, нежели какъ сначала думали. Множество чиновниковъ отрѣшено отъ должностей, а другіе взяты подъ стражу. Герцогъ *Пальмелла* проситъ паспортовъ во Францію. Увѣряютъ, что Маркизъ *Сальданья* чрезъ испанскаго повѣреннаго въ дѣлахъ требовалъ, въ крайнемъ случаѣ, содѣйствія испанскаго вспомогательнаго корпуса, на основаніи трактата четвернаго союза (*Quadruple Alliance*). Добрымъ знакомъ для Правительства служитъ довѣріе, оказываемое ему Банкомъ при этомъ затруднительномъ положеніи. Директоры и акціонеры его въ главномъ собраніи, большинствомъ 64 противъ 4 го осовъ, рѣшили дать Правительству взаймы 300 милліоновъ реаловъ (нѣсколько болѣе 1 мильйона фр). Газета *Diario* объявляетъ сегодня о закрытіи Коимбрскаго Университета, до тѣхъ поръ пока будутъ продолжаться теперешнія обстоятельства; вторымъ декретомъ велѣно сформировать егерскій баталіонъ въ городѣ Сетувалѣ подъ названіемъ: „Баталіонъ защитниковъ хартіи и Королевы.“ Правительство до сихъ поръ еще оказываетъ большую рѣшимость. Король назначенъ Главнокомандующимъ всею арміею, и всѣ вѣрные Португальцы призываются къ оружію. Изъ предосторожности, всѣхъ здѣшнихъ Испанскихъ эмигрантовъ, раздѣляющихъ образъ мыслей Сентябристовъ, перевели на военные корабли, стоящіе въ Таго, чтобы воспрепятствовать имъ принять участіе въ революціонныхъ замыслахъ.

— Правительство получило нѣкоторыя подробности о происшествіяхъ въ Опорто и Коимбрѣ. 9 го Герцогъ Терсейскій прибылъ въ Опорто на пароходѣ „Минделло“, въ сопровожденіи офицеровъ своего штаба, Графа *Санта Маріи*, прежняго Военнаго Губернатора Опортскаго, и нѣкоторыхъ другихъ офицеровъ, которые должны были занять свои посты въ арміи. Герцогъ вышедъ на берегъ, остановился въ домѣ Графа *Терсены*. Но, при наступленіи ночи, вооруженныя толпы начали ходить по городу, тогда какъ войска гарнизона были заключены въ казармахъ. Вдругъ ударили тревогу; около пяти сотъ человѣкъ собрались и пошли къ дому, занимаемому Герцогомъ, взяли послѣдняго и всѣхъ съ нимъ бывшихъ въ плѣнъ и повели ихъ въ фортъ Ло-Фосъ. Нѣкоторые офицеры свиты Герцога пали жертвами народной ярости, и одинъ утонулъ, бросясь въ рѣку и стараясь вплавь достигнуть парохода. Немногіе успѣли спастись на корабли, большая часть была взята въ плѣнъ. До форта должно было идти неменѣе трехъ часовъ. Непонятно, какъ Герцогъ Терсейрскій навѣрное знавшій о господствующемъ расположеніи умовъ въ Опорто, могъ войдти въ городъ безъ всякихъ мѣръ для своей личной безопасности и для поддержанія своей власти.

Portugalia.

Lizbona, 17 *października*.

Miasto tutejsze ogłoszono za będące w stanie oblężenia, dla tego, że onegdaj wieczorem rozeszła się pogłoska, że stronnictwo rewolucyjne knuje w stolicy zamachy przeciw obecnemu rzeczy porządkowi. Wojska załogi śpiesznie zajęły wszystkie ważniejsze punkta miasta, zwłaszcza, że już krążyła wieść o zbliżaniu się do Lizbony korpusu powstańców, pod wodzą Hrabiów *das Antasa* i *Bomfima*. Że zaś wszystkie pocztowe i telegraficzne kommunikacye z północnémi prowincyami wstrzymane zostały przez juntę Koimbrską, trudno wyrzec co w tych pogłoskach jest prawdą a co fałszem. Nie ulega wątpliwości tylko to, że stan rzeczy nie jest bynajmniéj pomyślny, i że powstanie przeciw ostatniéj zmianie gabinetu, przybiera nierównie groźniejszy charakter, niżeli z początku rozumiano Wielu urzędników utraciło swoje posady, inni osadzeni zostali pod strażą. Xiąże Palmella prosi o paszport do Francyi. Zapewniają, że Margr. *Saldanha* żądał przez hiszpańskiego pełnomocnika, przysłania w razie koniecznym, hiszpańskiego posiłkowego korpusu, na zasadzie traktatu *poczwórnego przymierza* (Quadruple Alliance). Za dobry znak dla rządu, uważają niektórzy ufność, jaką bank tutejszy okazuje ku niemu w tém krytycznem położeniu. Dyrektorowie bowiem i akcyonaryusze, na głównem zebraniu, większością 64 głosów przeciwko 4, postanowili pożyczyć rządowi 300 milionów realów (nieco więcéj niż milion franków). Gazeta *Diario* donosi dzisiaj o zamknięciu uniwersytetu w Koimbre, dopóki trwać będą obecne zaburzenia; drugim zaś dekretem zalecono utworzyć batalion strzelców w mieście *Setuval*, pod nazwą: „Batalionu obrońców Karty i Królowéj.“ W ogólności rząd okazuje wielką sprężystość. Król otrzymał dowództwo nad całém wojskiem i wszyscy wierni Portugalczycy wezwani są do broni. Dla ostróżności, wszystkich tutejszych hiszpańskich wychodzców, dzielących sposób myślenia Septembrzystów, zaprowadzono na wojenne okręty stojące na Tagu, dla zapobieżenia, aby nie mieli udziału w zamachach rewolucyjnych.

— Rząd otrzymał niektóre szczegóły o wypadkach w Oporto i Koimbrze. Dnia 9 go października, Xiąże Terceira przybył do Oporto, na parostatku *Mindello*, w towarzystwie oficerów swojego sztabu, Hrabiego *Santa-Maria*, byłego wojennego Gubernatora Oporto, i kilku innych oficerów, którzy mieli zająć na powrót swoje posady w wojsku. Xiąże, wyszedłszy na brzeg, stanął gospodą w domu Hrabiego *Terseny*. Ale za nadejściem nocy, zbrojne tłumy zaczęły przeciągać po mieście, podczas kiedy wojska załogi stały zamknięte w koszarach. Nagle uderzono na trwogę; około 500 ludzi udało się gromadnie ku domowi, gdzie mieszkał Xiąże, uwięzili go jako też jego towarzyszów i odprowadzili do warowni Lo-Fos. Niektórzy oficerowie z orszaku Xięcia padli ofiarą wściekłości gminu, a jeden utonął, rzuciwszy się do rzeki, chcąc wpław dostać się do parostatku. Nie wielu potrafiło schronić się na okręty, większa część została również uwięziona. Do warowni trzeba było iść najmniéj trzy godziny. Dziwna rzecz, jak Xiąże Terceira, wiedząc niewątpliwie o stanie umysłów w Oporto, mógł udać się do miasta bez żadnych środków ostróżności tak dla zabezpieczenia swojéj osoby, jako też dla utrzymania swéj władzy.

Турція.

Константинополь, 14 *Октября*.

Г-нъ Устиновъ представилъ Султану полковника Россійскихъ войскъ Абасъ-Кули Ханъ-Садека, происходящаго отъ одной изъ значительнѣйшихъ магометанскихъ фамилій въ Баку, и прикомандированнаго къ главному штабу Кавказскаго отдѣльнаго корпуса. Слава объ его учености предшествовала ему здѣсь. На аудіенціи Абасъ Кули представилъ Султану свое разсужденіе по части астрономіи, въ которомъ авторъ доказываетъ, что можно согласить съ Кораномъ систему Коперника, которую Турки по сіе время почитали богохульствомъ. Ученый полковникъ обратилъ также вниманіе Султана на то, что

Turcya.

Konstantynopol 9 *października*.

P. Ustinow, przedstawił Sułtanowi na posłuchaniu Rossyjskiego Półkownika, Abas Kuli-Chan-Sadek, który pochodzi z jednéj z najznakomitszych rodzin Mahometańskich z Baku, i przyłączony jest do sztabu głównego armii Zakaukazkiéj. Poprzedziła go sława jego uczoności, a na posłuchaniu miał zaszczyt złożyć Sułtanowi traktat astronomiczny, w którym dowodzi, że systemat Kupernika, dotychczas przez Turków za kacerski uważany, daje się pogodzić z Koranem. Także pomieniony Półkownik miał zwrócić uwagę Sułtana, że koran nie wymaga tego, ażeby w sądach sami tylko Mahometanie mogli świadczyć. Abas Kuli-Chan-Sadek jest piérwszym wyznawcą islamizmu,

Коранъ не требуетъ; чтобы въ свидѣтели при судопроизводствѣ принимались только магометане. Абасъ-Кули-Ханъ-Садекъ, есть первый изъ Мусульманъ, представленный Султану посланникомъ иностраннаго Государства.

przedstawionym Sułtanowi, przez reprezentanta obcego mocarstwa.

Египетъ.

Александрія, 9 Октября.

Вода въ Нилѣ поднялась на 24 фута и причинила много опустошеній. Ибраимъ Паша и Абасъ-Паша находятся теперь въ провинціи Шартри, гдѣ вода, прорвавъ плотины, причинила много поврежденій. Правительство остановивъ всѣ лодки, нагружаетъ ихъ камнемъ и отправляетъ въ мѣста, гдѣ прорваны плотины, чтобы сколь можно скорѣе ихъ исправить. Сборъ кукурузы совершенно пропалъ, и хлопчатая бумага также много пострадала. Въ провинціи Лагаши, болѣе 60 деревень совсѣмъ залиты: если это состояніе продлится, то нижній Египетъ превратится въ огромное озеро.

— Магометанская вѣра, останавливающая вообще успѣхи медицины, преимущественно затрудняетъ пользованіе женщинъ, воспрещая имъ всякое сообщеніе съ посторонними мужчинами. Чтобы предупредить это зло, Мегмедъ-Али приказалъ купить нѣсколько негритянокъ, и выучить ихъ медицинѣ. Понятливость ихъ превзошла всѣ ожиданія. Преимущественно отличилась между ними Фальме, которая восхитила испытывавшихъ ее своими познаніями. Вскорѣ потомъ дочь Мегмеда-Али объявила желаніе видѣть Фальму и взять у нея урокъ анатоміи. Фальма отправилась во дворецъ Паши съ анатомическими препаратами изъ воска, представила принцессѣ составъ человѣческаго тѣла, и получивъ за то значительное вознагражденіе, удостоилась, сверхъ того, по предстательству принцессы, получить званіе Эфендія. Она теперь извѣстна въ Каирѣ подъ именемъ главнаго доктора Фальме-Эфендія.

Egipt.

Alexandrya, 9 października.

Nil wielkie czyni spustoszenia, wezbrał na 24 stóp. Ibrahim-Basza i Abas-Basza bawią obecnie w prowincyi Szartrie, gdzie wody, zniosłszy groble, zrządziły ogromne szkody. Rząd zatrzymał wszystkie łodzie tak w Kairze jako i w Alexandryi, ładuje je kamieniami i wysyła do miejsc, gdzie przerwane zostały groble, które zamierza śpiesznie naprawić. Zbiór kukuruzy jest zupełnie stracony, a bawełna wiele ucierpiała. W prowincyi Lagaszie przeszło 60 wsi jest zupełnie zalanych; jeżeli to dalej potrwa, cały dolny Egipt zamieni się w niezmierne jezioro.

— Wiara Mahometa, wstrzymująca w ogólności postęp medycyny, szczególniej tamuje kuracyą kobiet, zabraniając im wszelkiego towarzystwa z obcymi mężczyznami. Dla zaradzenia temu, Mehmed-Ali rozkazał kosztem rządu kupić kilka Murzynek i wyuczyć je sztuki lekarskiej. Pojętność ich przewyższyła wszelkie nadzieje. Szczególniej odznaczyła się między niemi Falme, która zachwyciła examinatorów obszernemi swemi wiadomościami. Wkrótce potém córka Mehmeda-Alego objawiła chęć widzenia Falmy i brania od niéj lekcyi anatomii. Falme udała się do pałacu Baszy z preperatami anatomicznemi z wosku, okazała Xiężniczce skład ciała ludzkiego i otrzymawszy za to hojne dary, uzyskała nad to, za wstawieniem się tejże Xiężniczki tytuł Efendego. Obecnie jest sławną w Kairze, pod imieniem głównego Doktora Falme-Efendi.

Сѣв. Амер. Соед. Штаты.

Съ пакетботомъ *Washington Irwing*, оставившимъ 5-го числа Бостонъ, получено въ Ливерпулѣ донесеніе, что американскій генералъ Кеарней овладѣлъ Санта-Фе, не встрѣтивъ значительнаго сопротивленія со стороны гарнизона, который отступилъ. Генералъ Кеарней издалъ тотчасъ прокламацію, въ коей именемъ Соединенныхъ Штатовъ присвоиваетъ себѣ званіе губернатора новой Мексики. Главнѣйшіе чиновники дали присягу въ вѣрности. Часть его войскъ отправилась въ Калифорнію.

— Съ пароходомъ *Hibernia*, который вышелъ изъ Нью-Іорка 16-го с. м. получены извѣстія, что городъ Монтере сдался Американскимъ войскамъ, которыми командовалъ генералъ Тейлоръ. Мексиканскій военачальникъ генералъ Ампудія, храбро защищалъ городъ, почитаемый ключемъ Мексики. Послѣ трехдневнаго сраженія, какъ въ укрѣпленіяхъ, такъ и въ самомъ городѣ, Мексиканцы съ честію сдались на капитуляцію, на основаніи которой, 24 Сентября, вышли изъ Монтерея съ оружіемъ, багажемъ и частію артиллеріи. По условіямъ этой капитуляціи, заключено перемиріе на восемь недѣль, если оба правительства утвердятъ оное. Американцы потеряли 500 человѣкъ, изъ коихъ 300 пали на мѣстѣ. Потеря Мексиканцевъ не такъ значительна, потому что они защищались на улицахъ за баррикадами. Обѣ стороны сражались съ необыкновеннымъ мужествомъ. Лишь только извѣстія объ этой побѣдѣ достигли до Вашингтона, правительство тотчасъ предписало генералу Тейлору, чтобы онъ прервалъ перемиріе, продолжалъ войну съ возможною дѣятельностію и двинулся къ столицѣ.

Stany-Zjednoczone Ameryki Północnéj.

Parostatkiem pocztowym *Washington Irwing*, który d. 5 b. m. opuścił Boston, otrzymano w Liwerpoolu wiadomość, że Jenerał amerykański Kearney opanował Santa-Fé, niedoznawszy wielkiego oporu ze strony załogi, która się cofnęła. Jenerał Kearney wydał natychmiast odezwę, w któréj w imieniu Stanów-Zjednoczonych nadaje sobie tytuł Gubernatora Nowego Mexyku. Główniejsi urzędnicy złożyli przysięgę wierności. Część jego wojska udała się do Kalifornii.

— Parostatek *Hibernia*, który wypłynął z New-Yorku 16 go b. m., przywiózł ważną wiadomość, że miasto Monterey, położone w Nowym Mexyku, poddało się wojsku Amerykańskiemu, zostającemu pod wodzą Jenerała Taylor. Jenerał Ampudia, dowódzca Mexykański, bronił walecznie miasta, które jest uważane za klucz do Mexyku. Po trzydniowéj walce, tak w szańcach, jako i w środku miasta, Mexykanie otrzymali honorową kapitulacyą, na mocy któréj 24 go września wyszli z Monterey, z bronią, bagażami i częścią artylleryi. W skutku téj kapitulacyi zawarty został ośmiotygodniowy rozejm, pod warunkiem jeżeli go oba rządy potwierdzą. Amerykanie stracili 500 ludzi, z których 300 poległo na placu. Straty Mexykanów są mniejsze, bo toczyli walkę na ulicach zabarykadowanych. Obie strony walczyły z największym zapałem. Skoro wiadomość o tém zwycięztwie nadeszła do Washingtonu, rząd przesłał rozkazy Jenerałowi Taylor, aby zerwawszy zawarte zawieszenie broni, popierał wojnę z największą sprężystością i dążył ku stolicy Mexykowi.

ВИЛЬНА. въ Тип. Ѳ. Глюксберга — Печ. позвол. 8-го Ноября 1846 г. Испр. долж. Ценз. и Кав. *А. Мухинъ*.